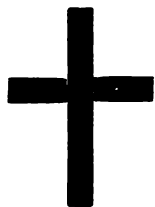

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDENT**
UKRAÏNIENNE

Число 14 (468) Рік. вид. XI. 7 квітня 1935 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Тяжку звістку про смерть

Василя Олексієвича **БІДНОВА**

професора Варшавського Університету, вельми заслуженого патріота, видатного вченого, давнього співробітника нашого журналу, що по тяжких терпіннях спочив навіки 1 квітня у Варшаві, з глибоким сумом подає з млякам редакція «Тризуба».

Париж, неділя, 7 квітня 1935 року.

Із Женеви пішла світом чутка, що її слід одмітити. Меткі кореспонденти, що все знають, стежучи за франко-совітським наближенням, оповідають, ніби за кредити, яких домагаються совіти, вони приобіцяють посилити свої військові залоги в певних пунктах, а на випадок військових подій проти Німеччини навіть перекинути на захід всю свою кавказьку армію. Змогу зробити це вони матимуть завдяки допомозі Туреччини, яка, за умовою з Москвою, неначеб-то має на той час перейняти на себе охорону совітського стану посідання на Кавказі за певні компенсації.

Одповідає та чутка дійсності чи ні, правда тому чи неправда, — можна було б довідатися лише тоді, коли б справді прийшли певні події. Зараз, звісно, заінтересовані сторони її спростовуватимуть і всякими способами того вирікатимуться. Ть коли б і справді існувала така умова між добрими сусідами, то про такі речі мовчать, а не ознаймують універсалами всьому світові. Отже нема чого й тут доходити сьогодні, чи так воно, чи инакше. Характерне инше: характерна сама можливість з'явлення подібних чуток, цікавий той ґрунт, на якому вони можуть зростати, цікаво те, що сучасний уклад відносин між московською окупаційною владою і поневоленими народами, внутрішнє становище совітської імперії надає ймовірности таким чуткам, робить їх правдоподібними.

Та хіба-ж по суті гарячкові побивання Москви про Східній пакт не про те-ж саме говорять? Хіба так само не мріють червоні дипломати, знаючи, що на свої збройні сили покластися не можна, забезпечити недоторканість своїх кордонів, зміцнити своє панування над захопленими землями, використавши до того силу чужу, инших держав, які б до того пакту пристали?

Уже не з чуток, але саме з цих заходів цілком конкретних совітської влади проступає непереможний страх її перед завтрашнім днем, який несе з собою неминучу загибель нового колоса на глиняних ногах.

* * *

Телеграф приніс нам звістку про нову тяжку втрату — смерть видатного громадянина, глибокого патріота, визначного вченого, професора Василя Олексієвича Біднова. Звістка та болєм пройня-

ла серця всіх, хто знав покійного, смутком повила їх. Одійшла бо від нас навіки людина чистої душі і чистої науки

Блажені ті, хто вмірає з спокійним сумлінням виконаного до краю обов'язку перед рідним народом. Свій обов'язок виконав і небіжчик. Мгнотрудне життя його цілком було присвячене рідній науці. І серед ударів долі зазнав він на прикінці його і щастя, для вченого найвищого: останні роки мав він ту катедру, по якій з-замолоду не пускала його російська влада, мав аудиторію, мав змогу вчити молодь, готувати для рідної землі нове покоління патріотично настроєних, культурних робітників.

І найкраще вшанують пам'ять свого вчителя його учні, коли підуть його слідом і знайдуть між себе гідних перейняти його спадщину.

На свіжу могилу давнього товариша, видатного громадянина, патріота і вченого, схиляючись низько чолом перед його світлою пам'яттю, з далекої чужини складаємо ми глибоку пошану.

Нерушима Стіна.

Звістка про намір окупаційної влади зруйнувати святу Софію в Києві — звістка страшна, неймовірна і джа, яка гнівом проймає кожне українське серце, викликає обурення всього культурного світу.

Собор св. Софії в Києві, наша катедра стародавня, святиня всього народу українського, і його вага національна неомірна. Та має цей пам'ятник сивої давнини і велике значіння чисто-мистецьке, загально-людське. Величній пам'ятник нашої архитектурі, що його теперішнє обличчя уявляє собою своєрідне сполучення форм будівельних великокнязівської доби з рисами українського бароко гетьманської епохи, представляє собою цілий музей з надзвичайно характерними фресками і дорогоцінними мозаїками XI віку, що з них найкращі — Благовіщення, святителі, Тайна Вечеря і над усім славнозвісний образ Нерушимої Стіни — Богоматір Оранта. Не можна перелічити всіх скарбів св. Софії. Доволі згадати про мармурову катедру архипастирів української церкви, гробницю Ярослава, гробниці наших великих князів, митрополитів, найстарішу на Україні бібліотеку, роскішні мистецькі іконостаси XVII і XVIII віків, багатства ризниці.

Свята Софія то — мікрокосм української історії, то живий літопис нашого минулого, ілюстрований прекрасними творами мистецтва, які високо цінить увесь культурний світ.

І зрозуміло, що вже сама звістка про варварський намір окупантів зруйнувати цей прекрасний пам'ятник викликала обурення не тільки серед українців, але й серед усіх культурних людей. Минулого разу ми наводили лист проф. Романа Смаль-Стоцького до князів церкви з проханням підняти свій авторитетний голос на захист цієї святині і архитвору мистецтва. Так само наводили ми обурені голоси вчених і преси із Західньої Європи. Останніми днями з протестом виступила найстаріша наукова установа наша — Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові.

Звістка ця страшна й жахлива, та разом з тим неймовірна й дика.

Звісно, церква — ворог найтяжчий червоним диктаторам, і вони ведуть безошадну, хоч і не доцільну, боротьбу з нею, а надто з нашою церквою — українською. Свята Софія саме тому, що окупанти добре розуміють, що уявляє вона собою для українського народу, своїми віковичними мурами муляє їм очі, дратує їх. І вони, бажаючи вбити саму душу нашої нації, ладні б оплювати все для нас святе, в нівець обернути його.

Але разом з тим звістка про цей намір ніби й не вкладається в їхню політику сьогоднішню. Адже існує «Інтурист», і в своїй пропаганді, що повсюди закидає сітку на ймовірних подорожніх та на їх кишень, охоче користується він усякими «атракціями» і технічного, і мистецького характеру, переплітаючи до купи «досягнення соціалізму» з монументами історичними. Влада, саме існування якої є запереченням всякої культури, любить перед тим буржуазним світом ставати на котурни мецената.

Отже, в намірі зруйнувати один з найцінніших пам'ятників, окрасу світового мистецтва, — нема, ніби, логіки, послідовности. Та не можна-ж їх і шукати у цих руїників, які простягають сьогодні свою святотатну скривавлену руку по найбільший скарб нашого минулого. Од них можна чекати всього, вони на все здатні, можуть з якихось своїх міркувань божевільних зруйнувати і святу Софію.

Зазнала вона на довгому віку своєму чимало лихого. Довгими літами стояла вона пустою, обдерта, занехаяна, аж поки з грузів її не підняли несмертельної слави протектори культури української: розпочав трудну справу її оновлення великий митрополит Петро Могила, закінчив великий гетьман Іван Мазепа.

Доля святої Софії — то доля нашого краю.

Обдирали її дикі полки суздальські Андрія Боголюбського, бачила вона в своїх мурах орди Батиеві, страшну руїну Менглі-гірєя, литовське військо Радзивіла, зазнала на собі варварську руку московських реставраторів нових часів... І все-ж недоторканю й цілою зосталася Нерушима Стіна!

Те, чого не спромоглися вдіяти північні «брати» й інші іноплеменники за давніх часів, те сьогодні наміряються заповідати вони руками Постишева та Кагановича!

Пекельна, все руйнуюча сила може, озброєна технікою сучасною, зруйнувати і цей одвічний мур — Нерушиму Стіну з каміння й мозаї-

ки. Але нема такої сили в світі, яка може знищити Нерушиму Стіну української нації — нації, яка хоче бути і буде господарем у власній землі.

В. Прокопович.

Кон'юнктура.

Український Науковий Інститут у Варшаві відігрував минулого року по-між іншими своїми цінними виданнями книжку надзвичайно цікаву, своєчасну і потрібну. Написав її Лесн Васілевський. Вже ім'я це саме говорить за себе. Знайоме воно і нашим читачам: свого часу з нагоди його ювілею присвячено було йому в «Тризубі» статтю.

Автор, що десятками літ стежив за українським питанням, досконально його вистудював і подав результати своїх дослідів у низці праць на цю тему, безперечно найкращий тепер у Польщі знавець нашої справи. Докладне знання її, як і національної проблеми взагалі, поєднує він з глибокою об'єктивністю. Оглядові розвитку українського питання, як проблеми міжнародної, з давніх часів аж по наші дні, присвячено останню працю цього видатного публіциста: «Kwestja ukraińska jako zagadnienie międzynarodowe» — Справа українська, як міжнародне питання.

До книжки тієї маємо ми іншим часом повернутися: вона варта того, щоб над нею докладніше спинитися, зазначивши й наші погляди на деякі моменти.

А сьогодні хочемо ми лише привернути увагу читачів до цієї цінної праці, ознайомитись з якою рекомендуємо кожному. Не можемо разом з тим не висловити побажання, щоб ця змістовна книжка вийшла друком і в перекладі хоч на одну з західно-європейських мов: це б зробило її приступною ширшому світові.

Надіємося, шановний автор не буде на нас у претензії, що ми подаємо нижче нашим читачам кінцеві його висновки, тим цікавіші, що зробив їх чужинець, і тим поважніші, що належать авторитетному знавцеві справи.

* * *

Виходить, що для щасливого здійснення програму тахітум недержавного народу не вистачають умови об'єктивні існування даного національного питання. Ані самостійність етнографічна, мовна й культурна, ані поважна сила кількісна, ані одрубність інтересів економічних тут не рішення — і то навіть тоді, коли існує тверда воля досягнути максимальну мету і коли змобілізовано для тої мети найдіяльніші сили народу. Неодмінно потрібним є ще й те, що ми звичайно називаємо кон'юнктурою. Лише при існуванні

Замість привіталь і візитів Великодаїх складайте пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі. Реєстр осіб, що приєднують-ся до того способу взаємного поздоровлення, буде своєчасно, як завжди, подано в «Тризубі». Тим чином збережете час і гроші та станете в допомозі доброму ділу.

відповідної кон'юнктури стало можливим не тільки відродження Польщі, поділеної трьома розділами, сполучення всіх племен сербо-хорватсько-словенських, з'єднання румунів, але й з одного боку — утворення Чехословаччини з таких різнородних елементів, які увійшли до складу цієї держави, а з другого — цілковите визволення таких дрібних одиниць етнічних, як ести, лотиші чи литвини. Політика недержавних народів власне полягає в умілому використанні для власних визвольних цілей кон'юнктури даного історичного моменту, що її створив комплекс чинників, од волі тих народів незалежних.

Міжнародна кон'юнктура, яка витворилася по програній Росією і центральними державами війні сприяла незалежницьким стремлінням народів, що знаходилися в ярмі царату, німців, Габсбургської монархії і Туреччини. Воєнні поразки і революції, що з тих поразок виникли, витворили на величезних просторах Європи і Азії пливкість стосунків і міжнародню кон'юнктуру, за якої численні національні проблеми стали такими актуальними, що не можна було не мислити про їх аж найдалі йдуче розв'язання. Цілій низці народів удалося щасливо використати цю кон'юнктуру, іншим — з тим не повелосся.

Серед останніх знаходиться народ український, для котрого кон'юнктура на прикінці світової війни, здавалося, була війнятково сприятливою. Внутрішній розклад Росії після упадку царату штовхав чинники, провідні в таборі українських політиків, — нераз проти їх волі, — до здійснення державної незалежності України Наддніпрянської. Розклад Австро-Угорщини втягав Русь Галицьку, Буковинську і Закарпатську в орбіту міжнародньої політики. Все те, разом узятє, витворювало кон'юнктуру, в якій проблема українська будила вже не тільки платоничне, але й цілком реальне заінтересування міродайних чинників того історичного моменту. Проте і за тієї сприятливої кон'юнктури Україна зустріла такі труднощі, що, не зважаючи на існування повного комплексу об'єктивних умов неспідлеглости, — вона не здобула собі місця серед держав суверенних.

Кон'юнктура є явищем змінним. Адже того не треба доводити покоління, яке пережило період часу 1904-1920 з його епохальними переворотами політичними на просторі мало не всього світу. Чи сучасна доба дає право думати, ніби то уклад теперішніх відносин був чимсь вже в кінець усталеним, — в тому можна поважно сумніватися. Хто знає, чи не народжуються десь на світі сили, яких зустріч витворить абсолютно нову, одмінну кон'юнктуру. Ми-ж стільки десятиліть чекали на уклад відносин, який дозволив нам нарешті здійснити мрії і тугу поколінь «уроджених в неволі, закутих в сповиточку». Хто знає, може і сорокоміліоновий народ український в недалекому вже майбутньому дочекається такої кон'юнктури, яку потрапить використати щасливо для ліпшої світлої будуччини, живвши досвід минулого часу.

3 міжнародного життя.

— Англійські подорожі.

Як відомо, французький план тривалої стабілізації європейських міждержавних взаємин, прийнятий англійцями, як база для дальших дипломатичних пересправ, зводився до такого комплексу заходів: 1) повернути Германію до Ліги Націй та до участі в Розбронній Конференції; 2) скласти з її участю пакти — Дунайський, що ним була б гарантована назавжди австрійська незалежність, і Східний, що забезпечував би найбільше доткливі зараз кордони ССРСР. Здобути безпосередні інформації що-до того, як до цих заходів ставиться — перше за все — Германія, взяла на себе англійська дипломатія. Звідси подорожі англійських міністрів до Берліну, до Москви, до Варшави і навіть до Праги. На час, коли писано ці рядки, ті подорожі вже відбулися. Маємо сьогодні говорити про Берлін та Москву.

У Берліні англійські міністри, Саймон та Іден, — провели два дні в розмовах з Адольфом Гітлером, продискутувавши всі вище наведені питання, а може й якісь ще інші. Офіційний комунікат про них фактичний і малозначний, бо лише формальний. Офіційні-ж і приватні відомості, які просякли до преси, говорять за те, що голова германської держави, може трохи грубовато і надто простолінійно, але виявив перед англійськими міністрами повну схему своєї міжнародної політики, лінії якої в значній мірі являються антитезою до ліній планованої французькою дипломатією європейської стабілізації. Точки Адольфа Гітлера, як подає Le Temps, зводяться до таких тез.

1) **О з б р о с н я**. Германія вважає недоторкальним принцип, встановлений нею, обов'язкової військової служби. Але часовий термін тої служби та чисельний склад армії можуть бути модифіковані, з першою умовою, що за Германією буде визнаний суходольний та повітряний паритет з найсильнішою військовою державою в Європі: а тако-ж з другою умовою, що Франція та Росія, чи Франція й Італія не складуть між собою військового союзу.

Так само Германія готова взяти участь в конвенції, яка регламентує вживання тої зброї, що визнана в Женеві, як офензива.

2) **Безпечність і пакти**. Германія продовжує ставитися вороже до С х і д н ь о г о п а к т у, все одно чи буде в ньому вказана військова підтримка заінтересованих сторін, чи ні. З совітською Росією Германія не бажає складати жадного пакту, вважаючи, що совітська політика й озброєння сир'яковані безпосередне проти Німеччини. Гітлер додає, що Малу Антанту він вважає європейським продовженням совітської Росії. А особливо непокоять Германію певні, так мовити, військові погодження російсько-чехословацькі, що мають наче своєю метою перетворити Чехословаччину в передовий бастион ССРСР на германському кордоні. Гітлер завісив Саймона, що він не має інтенцій вилощувати війну ССРСР, але совітська політика примушує його резервувати собі майбутність.

Що-до Дунайського пакту, то Германія принципово нічого проти нього не має. Вона лише вимагає, щоб була точно означена формула про невтручання до внутрішніх справ австрійських. Так само Германія відновляє свою опозицію скласти пакти тро не-на-п а д з усіма сусідами на десять літ.

Наешті Германія готова негайно скласти повітряну згоду (що-до Західної Європи).

3) **Ліга Націй**. Германія нічого не має проти Ліги Націй і ставиться з повагою до її ідеалів. Але ідеали ті, як вона гадає, Ліга не здатна прикласти до життя. П'яний-жлад — останні випадки в Мемелі (Блайнеда в Литві).

4) Флота і колонії. Германія зараз не формує своїх колоніальних вимог, бо її фінансовий стан не дозволяє їй мати відповідну для великої колоніальної держави флоту. Але вона резервує собі щодо цього майбутність.

Така берлінська інфомація, що з нею Саймон полетів назад до Лондону, а Іден вирушив до Москви. В Москві совіська дипломатія наставляла перед англійським міністром головним чином на двох пажах, а саме, на п а к т і С х і д н ь о м у, що загалом такий необхідний для ССРСР, а тако-ж що являється новиною, на Д а л е к о - С х і д н ь о м у Л і о к а р н о, який би запечатав сучасний status quo на берегах Тихого океану і забезпечив би ССРСР перед японською експансією. Говорилося тако-ж і про кредити для ССРСР, — цього совіська дипломатія ніколи не мине, говорячи з людьми, що мають добі і грошеві можливості.

Що одповів на все те Литвинову Іден, поки не відомо. Мабуть нічого, крім якихось ввічливих слів, бо в його компетенцію не входили які-будь рішення, особливо що-до кредитів. З Москви безпосередньо виїхав він до Варшави, де йому сплановано побачення з магістром Пільсудським. Європейська преса здогадувалася, що як раз у Варшаві англійська дипломатія зустрине найбільшу воіможість проти Східного пахту, діставши разом з тим тут і найсильніші проти нього аргументи. Так всю і сталося.

Після Варшави Іден завернув по дорозі ще до Праги. Ця остання візита не викликає великої уваги в пресі, бо вона наявно більше протоколярна, ніж суттєва, хоч Чехословаччина її має дуже досвідченого міністра закордонних справ.

Інформації, набуті англійськими міністрами, не залишаться, так мовити, лише їх власністю. Вони будуть розважені на англо-франко-італійській нараді в Штутгарті, що має відбутися 11 поточного квітня. Лише після того виявлено буде їх відносне значіння та їх сила у площині майбутніх європейських взаємовідносин.

Observer.

День смерти С. Петлюри 25 травня є днем збірок на Українську Бібліотеку його імени в Парижі.

Вже 15 літ нашого емігрантського життя.

Живучи думкою про поворот на вільну батьківщину, у вільну державу, еміграція не змерла. Вона, пристосовуючись до умов, створила різні організації, громади, товариства, видавництва, школи, музеї й наукові та культурно-національні установи.

Так у Франції, так і в Чехословаччині, в Польщі, в Німеччині та по інших країнах.

Але прийде час, сподіваний для всіх і щасливий для тих, хто доживе, і не буде емігрантів, не буде нас: в свою хату повернуться вигнанці. Більше за те, не буде на чужині ні громад, ні союзів, не буде їх часописів і не буде того, що створила еміграція і чим живе вона сьогодні. Мало хто залишиться на чужині.

Навіть більше. Не буде вже у Франції й могили бл. пам. С. Петлюри: тлінні останки його спочиватимуть у рідній землі.

А Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі, як вічний йому пам'ятник у місці, де він мучеником загинув, зостанеться тут. Забезпечити існування цієї загально-національної культурної установи — обов'язок усіх українців.

Тому ми й кличемо раз на рік усіх земляків — емігрантів і не емігрантів — скласти свою пожертву на цей пам'ятник С. Петлюри, скласти датку на установу, яка має не тільки всіх нас пережити, але й гідно свідчити перед широким світом про культурне багатство нашого народу.

Бібліотека існує, треба, щоб вона кріпшала, розвивалася й збагачувалася.

Складіть же й ви, по спроможності своїй, жертву, покладіть і свою цеглину на цей будинок, нехай і ваше ім'я було вписано в книгу добродіїв Бібліотеки.

Рада Бібліотеки.

Квітня, 1935 року.

Адреса Бібліотеки: *Bibliothèque Ukrainienne S. Petlura, 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9. France.*

Гроші посилати на адресу: *Compte courant: Bibliothèque Ukrainienne Simon Petlura à Paris No 30.472, Crédit Lyonnais, Agence Y à Paris.* А з інших держав, крім Франції, на той-же рахунок банку *Crédit Lyonnais* через банки, його кореспонденти:

Warszawa — *Banque de l'Ouest*; Lwow — *Banque d'Escompte de Varsovie*; Praha — *Zivnostenska Banka*; Bucarest — *Banque Commerciale Roumaine*; Sofia — *Banque Générale de Bulgarie*; Beograd — *Société de Banques Yougoslaves*; New-York — *Chase National Bank*; Winnipeg — *Canadian Bank of Commerce*; Buenos-Aires — *Banco de la Nation Argentina à B. A.*; Shanghai — *Banque de l'Indochine*; Kharbin — *Chartered Bank of India.*

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6.

При Бібліотеці Музей С. Петлюри.

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому: За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. забезпечи.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Хроніка

3 життя укр. еміграції У Франції.

— Папахиду по Шевченкові стагим звичаєм одправлено було в Українській Православній Церкві в Пагіжкі в неділю 31 березня. Служив настоятель парафії протоісрей І. Бридззі. Співзв хор під орудою п. А. Чехівського.

3 життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

— Скільки книг має Бібліотека. Бібліотеку було відкрито року 1929 (25 травня) при 1400 примітках.

Від червня 1929 й до 1 січня 1935 року поступило: а) подарованих — 10.436, куплено — 153 прим., одержано на обмін — 402, разом 12391 прим. З того числа треба виключити видані на обмін — 236 примірників. Таким чином, загальна кількість в централі — в Парижі — 12.155 прим. Крім того, у п'яти філіях треба рахувати не менше 2.000 примірників. Отже всього Бібліотека посідас більше як 14.000 прим. З цього числа приблизно половина українською мовою, а друга половина в мовах інших, переважно французькій. Періодичних видань заінвентаризовано: українських — 425, ріжними мовами, присвячених виключно українському питанню. — 42, та іншими мовами, переважно московською й іншими слов'янськими — 126.

— Вечір пам'яті В. Леонтовича. В суботу 30 березня Рада Бібліотеки влаштувала прилюдне зібрання, присвячене вшануванню пам'яті В. Леонтовича. Збори розпочав коротким вступним словом В. Прокопович, заликавши присутніх

оддати пошану покійному вставанням. Характеристику В. Леонтовича, як громадянина, письменника й людини зробив проф. О. Шульгин. Докладчик ілюстрував свій вигляд — живий і зворушливий — уживками типовими з твоїв покійного. Інтересну доповідь вислухала аудиторія з неослабною увагою. Маючи намір з часом докладніше оповісти про це вшанування і подати в «Тризубі» доповідь проф. О. Шульгина, не спиняюся сьогодні на цьому більше. Зазначимо лише, що присутні підписали листа пані Ю. Леонтовичевій з виразами симпатії і пошани.

На надгробок В. Леонтовичевій в Празі, в додаток до зібраних по підписному листу ч. 2 і свого часу пересланих по призначенню 135 фр., вступило від Бібліотеки ім. С. Петлюри 25 фр.

— З Бібліотечної хроніки. Тієї-ж суботи по закінченні зібрання голова Ради поділився з присутніми де-чим із життя Бібліотеки за останній час. Перш за все він одзначив художній плакат, що прикрашував того вечера читальню. Плакат той має темою: «Бібліотеку утримує українське громадянство — як і чим допомогли ви Бібліотечі?» Оздоблено його портретом патрона Бібліотеки. То майстерня робота нашого молодого, вже славного майст, а В. Дядилюка — його дар Бібліотечі. Присутньому авторові од Ради прилюдно складено подяку, тепло підтриману зібранням. Далі глосва Ради привертає увагу аудиторії до другого плакату, вже иншого характеру: надзвичайно сильна кінна група, вся об'єднана в шаленому чвалі атаки стремлінням вперед. Це заклик купувати «Рідне військо — українським дітям»,

що його наклад подарувала редакція «Ті изуба» Бібліотеці. Само собою, робота те-ж молодого і те-ж вже вславленого баталіста П. Перфецького, подяку якому тако-ж було вкрито оплесками.

Далі голова Бібліотеки, подаючи до відома присутнім ухвалу Бібліотеки, що гроші, пожертвовані присутніми на зібраннях Бібліотеки, йдуть цілком на купівлю нових книжок, перелічує останні придбання цікаві, особливо одмічаючи дарунок п. І. Гаврилка — друге видання Костомарівського «Богдана Хмельницького», розповідає про ініціативу окремих осіб «складками» набувати рідку і потімню книжку, закликає підтримати цей почин. Виставлена того-ж вечера колекція нових цікавих надбань заінтересувала людей, що розуміються на книжці, показуючи, як навіть з нашими сучасними засобами, можна спільними силами збагатити Бібліотеку надзвичайно цінними книжками.

На цю мету скинулися присутні того-ж вечера — 26 франками.

Слід зауважити, що значно полегшує придбання книжок тепер старих і потрібних праця нашого діяльного анти-вара в Парижі п. І. Хмелюка.

— Сторінка бібліофіла. Бібліотеці подаровано «Краткое описание Киева, содержащее историческую перечень сего города, такъ же показаніе достопамятностей и древностей онаго. Собранное надворнымъ совѣтникомъ Максимомъ Берлинскимъ. СПб. 1820» з малюнками і планом. Дар В. Пскоповича.

Своїм коштом придбала Бібліотека книжку: «Исследование о казачествѣ по актамъ съ 1500 по 1648 годъ» Владимира Антоновича (Вступительная статья къ I тому III части Архива Юго-Западной Россіи). Кіевъ, въ типографіи П. и А. Давиденко, 1863». На примітнику автора графа автора «... (ім'я обрізано) Петровичу Михальчуку отъ В. Антонович...»

Пожертви на Бібліотеку.

— Поіменний реєстр ч. 20 осіб, що зложили датки на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі. По підписному листу ч. 671 Мистецького Т-ва в Шядегі, датки зложили: Мистецьке Т-во — 25 фр.; Русько М. — 30 фр.; Пастушенко — 10 фр.; по 5 фр. — пп. Пашин, Климів, Вержибицький, Галаган, Магушак, Безносук, Левицький, Грушецький, NN, Стоцький, Охмак. П. Маслюк — 3 фр.; 2 фр. 50 — п. Павловський. По 2 фр. — пп. Маругуляк та Черноног. П. Маусенко — 1 фр. Разом фр. 130 і 50 см.

На підписний лист ч. 197-637 Відділу У. Ц. К. в Скальмержичях датки зложили: пп. Сотник, Гороневич, Терещенко, Дем'яненко, Савосько — по 1 зол.; пп. Шинкаренко та М. Терещенко — по 50 г. Разом 6 зол.

На підписний лист ч. 675 сотн. Титаренка, датки зложили: пп. Титаренко та Коряк — по 10 фр.; Цись, Шалапута, Чичеренко та Храпач — по 5 фр.; Храпачева — 3 фр. Разом 43 фр.

На підписний лист ч. 654 п. Куприненка, датки зложили: пп. Куприненко, Редько, Нивенко, Лазаркевич та Бордюгівський — по 5 фр.; Бахтин — 2 фр. Разом 27 фр.

На підписний лист ч. 663 Громади в Ліоні, датки зложили: пп. Ковальчук — 10 фр.; Шинкарук, Галайда, Уманців, Криштоф, Моюз, Василенко — по 5 фр.; Мар'янчук, Бобровик — по 3 фр.; Сила — 2 фр. 50 см.; Теса, Гусак, Кулик, Юрба — по 2 фр. Разом 60 фр. і 50 см.

На підписний лист ч. 665 Громади в Гаврі, зложили датки: пп. Бернакевич, Сердюк та Гайдук — по 5 фр.; Корнелюк — 3 фр. Разом 18 фр.

На підписний лист ч. 698 Української громади у Франції, зложили датки: пп. Кульченко — 10 фр.; Галатей, Рудник, Гмиря, О. Чехівський — по 5 фр.; Подуфалій — 3 фр.; А. Чехівський — 2 фр. Разом 40 франків.

На підписний лист ч. 680 представника Бібліотеки в Ліоні п. Олійника, зложили датки: пп. Олійник — 8 фр.; Д'яченко, Чміль, Сачко, Остапєць, Ігнат'їв, Журавленко, Таран — по 3 фр.; пані Чміль, Лагошній, Іванів, Зільник, Шемет, Українець — по 2 фр.; Терещенко — 1 фр. Разом 42 франка.

На підписний лист ч. 669 Громади в Шалеті, датки зложили: Угвава Громади — 25 фр.; п. Пятнаїв — 25 фр.; пп. Вержицький, Охмак, Щербина — по 10 фр.; пп. Лечук, Мир, Холоцький, Гербанівський, Давиденко, Гуповський, Тетаруля, Пашин, Левицький, Ковган, Пастушенко, Свенціцький, Шаповал І., Безносюк, Кислиця, NN, Зубенко, Яценко, Кравець, Івановський, Маїтиненко, Денисюк, Колодій, Бушило, Мандіка, Евтійко, Ганцула — по 5 фр.; пп. Донців, Ємець, Кирилюк, Таневський, Реган, Мавлій, Живодар — по 3 фр.; нерозб. підпис — 2 фр. 50 см.; пп. Самчак, нерозб. підпис, Невідомий, Люзняк, Шевченко, нерозб. підпис, Світличний, Афанасенко, Хитгий, Копилаш, Юрченко — по 2 фр.; п. Усенко, нерозб. підп. — по 1 фр. Разом 265 фр. 50 см.

На підписний лист ч. 689 в читальні Бібліотеки, зложили датки: пп. Якимчук Т. — 50 фр.; Яковлів Ю. — 30 фр., Буткевич — 25 фр., Йосипшин — 10 фр.; пп. Вонаґха, Бойко, Чехівський О., Дижд М. — по 5 фр. Разом фр. 135.

— По жертви з нагоди Великодніх Свят. Двічі на рік: к Різду й Великодню добродії Бібліотеки жертвують на Бібліотеку замість привітань та поздравлень. От вже й з нагоди Великодня в цьому році надійшла пожертва від п. Юрія Яковлева з Бельгії — 15 фр. Треба сподіватися, що відгукнуться й інші.

— Чергова товариська бесіда в редакції «Тризуба», влаштована п. Є. О. Прокоповичевою, відбулася 31 березня с. р. з незмінним успіхом. Чис-

того прибутку бесіда дала 275 фр. 05 см. Бесіду на цей раз було влаштовано на користь української дитячої школи в Парижі під проводом пані О. Горайнової.

Разом з двома попередніми, всього в місяці березні дали ці бесіди 610 фр. 25 сант. чистого прибутку. З прибутку з двох перших бесід видано вже допомоги українським хворим і безробітним: в Кресо видано одну допомогу в 100 фр., в Парижі — дві допомоги по 40 фр., одну в 50 фр. та одну в 100 фр.

Слідюча товариська бесіда в редакції «Тризуба» має відбутися в неділю 14 квітня с. р. о год. 16.

В місяці травні одну з бесід буде призначено на користь Української Бібліотеки ім. С. Петлюги в Парижі.

— Концерт бандуриста В. Ємця в Омекурі відбувся 17 лютого с. р. у помешканні української читальні. На концерті були присутніми майже всі члени місцевої української колонії.

Чудова гра так захопила наших громадян, що п. Ємець змушений був загостити в Омекурі на тиждень, щоб дати ще один концерт 24 лютого, на який завітали й чужинці.

З жалем прощали п. Ємця в Омекурі, висловлюючи надію ще почути його артистичну гру.

У Польщі.

— В Українському Науковому Інституті у Варшаві відбувся 3 квітня с. р. виклад ген. П. Шандрука на тему: «Генеза польсько-української умови 1920 року».

В Югославії

— Шевченківський вечір у Білгороді влаштувала Українська Громада 9 березня с. р. в своєму помешканні.

У вихопанні програму взяли участь пані — Г. Бабушкина, О. Волошина та Г. Днішова й пп. інж. Баскевич, Волошин, Доброхотов, Полянський, Турковець, Цвігнович та інші, як

рівно-ж і хор» під орудою п. Й. Погопюка. Програма почався віт-шем К. Цвітановича на смерть Шевченка, якого прочитав сам автор; далі хор заспівав «Заповіт», а голова Громади п. В. Андрусівський виголосив доповідь на тему: «Заповіт Т. Шевченка»; потім ішли співи, декламації і сцена із поеми «Гайдемаки», а інж. Баскевич зачитав цікаву доповідь про «Тарасівців».

— Панахида за Т. Шевченка в Білгороді відбулася 10 безезня с. р. в гошійській церкві після служби Божої. Влаштувало панахиду Українське Художнє-Драматичне Товариство в Білгороді. Не зважаючи на те, що про панахиду було завчасу оголошено в місцевих сербських газетах, людей у церкві було досить мало, переважно члени Громади. Не дописав навіть сам голова Художнє-Драматичного Товариства, яке влаштувало панахиду.

Так ставляться наші місцеві українці майже до всіх українських національних маніфестацій. Не можуть люде збагнути, що є моменти, коли во ім'я нашої національної гідності треба залишити й забути всі порахунки й непорозуміння.

В. А.

В Болгарії

— Українське національне свято в Софії. З ініціативи Союзу Українських Організацій у Болгарії, в неділю, 20 січня с. р. відбулося святкування національного свята в Софії. Програма свята складалася з двох частин — панахиди з молебном і святочної академії.

Панахиду з мелодією скитанією відслужив у церкві св. св. Кигила й Методія о. Димитрій. Співав імпровізований чоловічий хор під керівництвом п. Косоґотова. От Димитрій сказав під час служби промову, в якій пов'язав характеристичні моменти національного здвигу, теперінь і подвигів українського й болгарського народів. Заклик п. оця болгарина до вітливості. віра його

в перемому українського народу, бадьорі акорди многоліття українському й болгарському народові — викликали справжнє захоплення присутніх.

Академію відкрив вступним словом голова Організаційного Комітету п. І. Орлів, а доповідь про історичне значіння IV Універсалу виголосив д-р В. Яґослав — учасник бою під Крутами. Доповізь д-га Яґослава була дуже добре складеною, і закінчив її він словами поета Вороного:

Хай грає хуртовина,
Багато бурь зазнала Україна,
Та не схилилась, і не схилатись їй!

З нагоди свята незалежності вітав зібраних од Союзу козаків-націоналістів п. Я. Лопух, а від Софійської станиці «Вільне Козацтво» ім. Рябовола — вітав станичний отаман п. Косоротов. Від У. К. О. в Софії промовляв п. М. Ніцкевич.

Закінчено було академію співом національного гімну та збіркою пожертв на Музей Визвольної Боротьби України у Празі.

Це свято, як і всякі інші українські свята в Софії, святкувалося скромно. І то не тому, що на імпозантні свята українці в Софії не в силах спомогтися, а тому, що тяжко відважитися на ширший програма будь-якого українського національного свята, бо знайдуться тоді такі, що не підуть на наради Організаційного Комітету, як рівно-ж і такі, що доложать усіх старань, щоб у слухний час «забити вліна».

Софійянин.

В Румунії.

— Шевченківський всечір у Букарешті, влаштований українською колонією, відбувся 31 березня с. р.

— Бібліотека-читальня при Українськiм Комітеті в Букарешті. З метою задоволення культурних потреб української колонії в Букарешті, Громадсько-Допомоговий Комітет Українсь-

кої Еміграції в Румунії відкрив при Комітеті бібліотеку-читальню.

Бібліотека поки-що має обмежену кількість книжок, яку Комітет має на меті поповнити шляхом збірок на бібліотеку та шляхом пожертв книжками. Що-ж до читальні, то вона вже зараз розпоряджає великим вибором різних українських та інших видань. Тут є газети та журнали (крім тих, що виходять в Румунії) з Аргентини, з Канади, з Північної Америки, з Галичини, з Чехословащини навіть з Манджу-Го. Газети й журнали є не лише українською, але й чужими мовами — румунською, французькою, польською, московською та англійською. Бібліотека-читальня відчинена від 9-ї до 13-ї години і від 15-ї до 18-ї години кожної неділі і кожного свята.

Життя Французького Товариства Українознавства.

23 березня с.р. Правління обрало на голову Товариства п. ген. Анрі-са, лицаря великого хреста Почесного Легіону, б. головнокомандуючого Східньої Армії, б. голову військової місії у Варшаві. В найближчому часі Правління Товариства буде доповнено дев'ятьма членами.

— В розумінні з товариствами й установами, членом яких був покійний голова Товариства міністр Ферран, буде влаштовано збори, присвячені його пам'яті.

— Історична й Географічна Комісії Товариства влаштовують анкету про становище України й українців. Результати анкети буде опубліковано.

Французька журналістка в обороні України

Французька журналістка панна Сюзанна Бертійон, відома українському суспільству своїми блискучими статтями у французькій пресі що-до висвітлення справи голоду на Україні під совітською окупацією, а тако-ж свої-

ми численними виступами проти совітів, — цими днями повернулася до Парижа з півдня Франції, де вона, в Марселі, Ніці, Канах, Ментоні, Вансі й инш., зробила серію політичних доповідей.

У всіх доповідях панна С. Бертійон все згадувала про Україну, виставляючи совітську політику супроти України як кваасномовний аргумент на захист своїх тез проти виступів французьких комуністів.

Лист до Редакції.

Високошановний пане Редакторе!

Не відмовте на сторінках редагуемого Вами журналу помістити надіслані привітання Головному Отаманові і військовому міністрові, які було ухвалено загальними зборами Українського Т-ва Запорізького Козацтва ім. Гетьмана Сагайдачного в м. Руссе, Болгарія.

I.

До голови Директорії і Головного Отamana Військ Української Народньої Республіки

Андрія Лівницького.

Українське Т-во Запорізького Козацтва ім. Гетьмана Сагайдачного в м. Руссе, Болгарія, на перших своїх загальних зборах, що відбулися 10 лютого с.р., перед вирішенням питань, зазначених у повістці денній, ухвалило і доручило Раді від імені Т-ва в першу чергу надіслати Вам, Пане Отамане, щире привітання і побажати сил і здоров'я, які Ви завжди готові віддати за волю України і за добробут українського народу.

Ми віримо, що Українська Армія, маючи на чолі Вас, яко непохитного провідника великого і святого діла визволення рідного краю, безумовно переможе ворога і тоді український народ, звільнившись із під ярма осійського ката, своєю творчою державною працею поставить незалежну Україну нарівні з іншими державами світу.

Ми певні, Пане Отамане, що Ви, в часи напруженого змагання нашого війська за волю України, не забудете зміцнити його

лави і Товариством Запорізького Козацтва ім. Гетьмана Сагайдачного.

Слава незалежній Україні!
Слава Головному Отаманові
А. Лівіцькому!

10 лютого 1935 р.

ч. 7.

Русе, Болгарія

Піписали:

Голова Т-ва полковник Реков.
Заступн. голови С. Лисенко.
Секретарь Г. Мартиненко.

II.

До військового міністра Української Народної Республіки генерала Володимира Сальського.

З доручення загальних зборів Українського Т-ва Запорізького Козацтва ім. Гетьмана Сагайдачного в м. Русе, Болгарія, що відбулися 10 лютого с. р., Рада вітає Вас, пане міністре, і бажає Вам сил і здоров'я, які Ви покладе на виховання українського війська, що не раз давало доказ безпримігної відваги в боротьбі за незалежність рідного краю.

Слава незалежній Україні!

Слава військовому міністрові генералу В. Сальському!

Піписали:

Голова Т-ва полковник Реков.
Заступн. голови С. Лисенко.
Секретарь Г. Мартиненко.

10 лютого 1935 р.

ч. 8.

Русе, Болгарія

Листування Редакції.

— ВШП І. Добровольському. Рокитно. Дякуємо за пам'ять. Серію листівок з видами Української Бібліотеки ім. С. Петлюги і його могили — вислали.

— ВШП. П. Ярмакові. Августів. Передплату одержали. «Юні Друзі» висилатимуться Вам у біжучому році за наш рахунок, як безплатна премія «Тризуба».

— ВШП. Олександрів. Кциня. Дякуємо за надіслані дописи і за фотографію членів відділу з родинами на Шевченковому святі. Життям наших емі-

граційних осередків ми дуже цікавимося й охоче уділюємо їм місце на сторінках «Тризуба». Коли де-які дописи вміщуються іноді із запізненням, то лише завдяки зменшеним розмірам нашого журналу, які не дозволяють нам завжди своєчасно подати весь матеріал, що надходить до Редакції.

— ВШП. В. Тарановичеві. Польща. Всі числа «Тризуба» від 1 січня с. р. вислали, як рівно-ж і брошуру «Єдиний Шлях».

— ВШП. Назаренкові. Польща. Дякуємо за пожертву на пресовий фонд. Книжки вислали.

— ВШП. М. Кривопускові. Жовква. Вислали Вам премію — брошуру О. Шулгина — «Державність чи Гайдамащина?»

— ВШП. О. Танцюрі. Оліка. На багато питань, яких ви торкнулися у вашому листі, відповідь можуть вам дати наші огляди «З міжнароднього життя».

— ВШП. Д. Назаренковій М. Ушинському. Томашів. Мазовецький. Ваше прохання щодо переплати творів Т. Шевченка передано до Українського Наукового Інституту у Варшаві, який надсилатиме вам поодинокі томи по виході їх з друку. Гроші вплачуйте на чековий рахунок Інституту в ІНКО — № 28670.

— ВШП. Трильовському. Коломия. «Скоропадщину» вам вислали.

— ВШП. В. Дітель. Варшава. «Юні Друзі» вислали.

— ВШП. ген. П. Шандрукові. Варшава. Дякуємо сердечно за вашу поміч нашому представникові у Польщі в деяких галузях його праці.

Поправка

В минулому числі «Тризуба» на стор. 1 рядок 1 згорі помилково надруковано: «комісії» замість: «колегії».

Українська Книжкова Агенція в Парижі

під керівництвом І. Хмелюка
доставляє книжки по українському питанню різними мовами як нові,
так і старі (т. зв. оказійні).

	Фр.
Б а т ю ш к о в ь П. Подолія, историч. описаніє. 49 гравюр, 2 кар- ти. СІБ. 1891. 8°. 363 стор.	32
Б о д я н с к і й О. Реєстра всего войска злогоожскаго послѣ збо- говскаго догова. Москва. 1875. 8°. 337 стор.	32
Г р у ш е в с к і й М. Освобожденіє Рос. и украинскій воѣ ось. Статьи и замѣтки. СІБ. 1907. 8°. 291 стор.	18
П з о б р а ж е н і я людей знаменитыхъ или чѣмъ нибудь замѣча- тельныхъ по рожденію или заслугамъ Мелю оссії. Москва. 1844. 8°. 41 гортет (гравюги) гегелдені у ьнигу ..	120
К а р п о в ь Г. Костомаровъ, какъ историкъ Мелю оссії. Москва. 1871. 8°. 35 стор.	6
К в а ш е н к о В. Истогич. очекъ Ца ищына сада (Софievки). Фотегравюги. Кіевъ. 1895. 8°. 57 стор.	18
К о с т о м а р о в ь Н. Мезена. Истогич. мексг. Москва 1882. 8°. 446 стор.	38
К о с т о м а р о в ь Н. Руина (1663—1687). СІБ. 1882. 705 стор. .	35
К о с т о м а р о в ь Н. Гетманство Выговскаго. СІБ. 1862. 112 ст.	18
М а к с и м о в и ч ь М. Кіевлянинъ 1850 г. Книга 3-а. Москва. 1850 8°. 218 стор.	25
С у м ц о в ь Н. Изъ украинской старины. Хар. 1905 .... Малюнки. 8°. 162 стор.	20

Українські листівки, портрети українських гетьманів, письменників
політичних діячів — у великому виборі.

Твори написані тими мовами, якими оголошено їх назви.

Замовлення виконуються за готівку. Пересилка на рахунок клієнта.

Листування, замовлення та гроші слати на адресу: І. С h m e l j u k,
42, rue Denfert-Rochereau, P a r i s 5. France.

Агенція виконує тако-ж всякого роду інші поручення, що не
відносяться спеціально до України.

Од Редакції

В додаток до обіжника представника «Тризуба» у Польщі, Редакція просить усі Управи Товариств і Відділів УЦК у Польщі поспішитися з внесенням передглати, щоб уникнути неєєви у висилці жуї налу.

Передглатники «Тризуба» у Польщі, які не зглягають у передглаті, можуть одєржати:

1) За доплатаю 24 зол.—три томи земуажів проф. О. Лотоцького — «Сторінки минулого», які в продажі коштують 48 золотих.

2) За доплатаю 10 зол.—два томи прєць проф. Д. Дорошенка — «Нарис історії України», які в продажі коштують 20 золотих.

Замовлення надсилати на адресу представника «Тризуба» у Польщі
J. L i p o w i e s k i , Warszawa, Czerniakowska 204, m. 25.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant : M-me Perdrizet.